

О.Г. Котенко, Д.О. Федоров, О.М. Остапишен, К.О. Юзвик

РОЛЬ ЛАПАРОСКОПІЧНОГО ДОСТУПУ В ХІРУРГІЧНОМУ ЛІКУВАННІ ЗЛОЯКІСНИХ І ДОБРОЯКІСНИХ НОВОУТВОРЕНЬ ПЕЧІНКИ

Державна установа «Національний інститут хірургії та трансплантології АМН України ім. О.О. Шалімова», м. Київ

ВСТУП

Незважаючи на те, що за останні двадцять років мініінвазивні методики зробили стрімкий стрибок у своєму розвитку, багато гепатобіліарних хірургів досить скептично ставляться до широкого впровадження лапароскопічного доступу для виконання резекцій печінки. Це обумовлено, по-перше, технічними складнощами та ризиками процедури, по-друге – необхідністю додаткового спеціалізованого навчання. Проте поступово кількість клінік, де виконують даний вид операцій, зростає, що вимагає детального вивчення та оцінки методики та систематизації підходу до неї. З огляду на це у відділі хірургії та трансплантації печінки Державної установи «Національний інститут хірургії та трансплантології АМН України ім. О.О. Шалімова» в рамках надання високоспеціалізованої допомоги третинного рівня впроваджено виконання анатомічних лапароскопічних резекцій пацієнтам з осередковою патологією печінки.

Метою даного дослідження була оцінка результатів власного досвіду виконання резекцій печінки лапароскопічним доступом і визначення категорій пацієнтів, для яких цей доступ матиме найбільші переваги.

МАТЕРІАЛ І МЕТОДИ

До дослідження включено 33 пацієнти з доброякісною та злоякісною патологією печінки, оперованих за допомогою лапароскопічного доступу з грудня 2016 по жовтень 2018 року. Серед пацієнтів було 5 чоловіків і 28 жінок, а їх вік варіював від 20 до 69 років. Показаннями до виконання резекції печінки були в 78,7% випадків доброякісні новоутворення (в 7 хворих – симптомний гемангіоматоз, у 9 – аденома печінки, в 6 – ехінококоз печінки, у 3 – цистаденома печінки, в 1 – ангиоліптома) та в 21,2% – злоякісні (в 4 пацієнтів – гепатоцелюлярна карцинома, в 3 – метастатичні ураження печінки).

Розмір новоутворення варіював від 5,3 см до 9,4 см ($7,2 \pm 3,4$ см). У жодного з пацієнтів зі злоякісними пухлинами не виявлено інвазії в магістральні судини. Двоє з чотирьох пацієнтів із гепатоцелюлярною карциномою мали цироз печінки вірусного генезу з функціональним станом Child A. У 7 (21,2%) пацієнтів було морбідне ожиріння I ст. У 4 (12,1%) пацієнтів в анамнезі були попередні втручання в черевній порожнині: в 2 – резекція частини товстого кишечника з приводу аденокарциноми, в 1 – лапаротомія з приводу внутрішньочеревної кровотечі, в 1 – правобічна трисекційектомія з тотальною каудальною лобектомією, резекцією та протезуванням нижньої порожнистої вени.

РЕЗУЛЬТАТИ

У 17 (51,5%) пацієнтів виконано лівобічну латеральну секційектомію, в 4 (12,1%) – лівобічну гемігепатектомію, в 3 (9,09%) – бісегментектомію 5-6, в 1 (3,03%) – правобічну задню секційектомію, в 6 (18,1%) – анатомічну сегментектомію (5 або 6), у 2 (6,06%) – субсегментарну резекцію. Середня тривалість операції становила 4,2 год. (256 ± 88 хв.). Крововтрата склала $314,1 \pm 280,1$ мл. Використовували 5-троакальний доступ, тиск карбоксиперитонеуму підтримували на рівні 12-15 мм рт. ст. Екстракорпоральне приймання Принглу використовували в 14 (42,4%) хворих інтервалами 15-5 хв. Середня тривалість перетискання печінкового притоку склала $55,7 \pm 7,6$ хв. Транссекцію виконували шляхом краш-клампу затискачем типу «мерленд» із селективним кліпсуванням виділених структур. Макропрепарат видаляли через доступ за Пфаненштілем або через повторний розтин у місці рубця від попереднього втручання. В усіх пацієнтів зі злоякісними новоутвореннями отримано гістологічне підтвердження R0 резекції. Усіх пацієнтів вели згідно з протоколом ERAS, який включає ранню мобілізацію та раннє годування після активізації перистальтики. Дренажі видаляли на 2-3-ю добу, після УЗ-контролю. Поопераційний період перебігав без значних ускладнень у всіх 33 хворих, у 4

хворих виникли незначні ускладнення – сероми поопераційної рани (1-2 ст.) за Клав'єном. Помірно виражений больовий синдром спостерігали в 5 (21,2%) хворих, що вимагало введення анальгетиків на 1-2-у поопераційну добу. В однієї пацієнтки спостерігали інтраабдомінальне рідинне скупчення, що не вимагало інтервенції. Загальна морбідність склала 18,1%, середня тривалість поопераційного періоду – $7,7 \pm 4,4$ доби.

ВИСНОВКИ

1. Виконання резекцій печінки лапароскопічним доступом дозволяє отримати задовільні

результати за показниками морбідності, тривалості поопераційного перебування в стаціонарі та рівнем R0 резекцій в онкологічних пацієнтів.

2. Оптимальними для лапароскопії є солітарні ураження розмірами до 10 см, що не інвазують у магістральні порталні або кавальні структури.

3. Наявність попередніх втручань на органах черевної порожнини не є абсолютним протипоказанням до лапароскопічного доступу для виконання резекцій печінки.

Дата надходження до редакції 17.10.2018 р.